FONTES DE RIQUEZA OCULTAS na ribeira do Lérez

Tomás Ares Güimil

Desenrolo sostenible

- É o desenrolo que tenta satisfacer as necesidades actuais das persoas sen comprometer a capacidade das futuras xeneracións para satisfacer as súas.
- Ten implicacións de índole económico, social e ambiental.

A sostenibilidade e o río Lérez

- Vinte solicitudes de minicentrais.
- Seis minicentrais de Cerdedo a Cotovade.
- Gratuidade das materias primas.
- Modelos de medio ambiente: artificial, artificioso e natural.
- Dicotomía economía privada-economía social e sostenible.

A sostenibilidade: implicacións

- A sostenibilidade é un dos principais retos do planeta no século XXI.
- A sostenibilidade implica incorporar políticas de responsabilidade social e ambiental na xestión da empresa privada.
- O ámbito local é o marco fundamental para o desenvolvemento da sostenibilidade.

O turismo e a sostenibilidade

- O turismo é un dos sectores de máis rápido crecemento. Hoxe é xa a primeira industria mundial.
- Europa é o continente con máis intensidade turística.
- O vencellamento entre turismo e medio ambiente é cada día máis estreito.
- O turismo na súa expresión territorial non se centra só na estructura de aloxamento, afecta igualmente á xestión de espacios, paisaxes e recursos naturais como a auga.

A sostenibilidade e a demanda turística

- As tendencias actuais da demanda turística oriéntase cara a un turismo segmentado baseado na natureza, na conservación do patrimonio natural e nos recursos histórico-culturais e de outros elementos que conforman o medio ambiente.
- Unha integración ben adaptada do turismo xenera beneficios de orde social para todos.
- A conservación da natureza e do patrimonio mediante a inversión de fondos públicos nos mesmos posibilita que sexan utilizados no beneficio da poboación de forma sostible.

Concello de Campolameiro
Río Lerez
Concello de Cerdedo
N
S. Xurxo de Sacos
Sta. Mª de Sacos
Río Lerez
Corredoira
Caroi
Viascón
Carballedo
Concello de Forcarei
Río Almofrei
Rebordelo
Tenorio
Loureiro
Río Barbeira
Valongo
Borela
Concello de A Lama
Almofrei
Concello de Pontevedra
Augasantas
Concello de Pontecaldelas
Río Verdugo

As fontes “ocultas” do desenrolo dos Concellos da ribeira do Lérez

- Os hábitats fluviais
- As fervenzas
- Os salmóns e os remansos do río, as troitas
- O patrimonio: os petroglifos, as calzadas romanas, as vellas pontes, os sendeiros e os muiños
- A biodiversidade e a vexetación de ribeira
- As fontes termais
- O desenrolo sostenible da ribeira do Lérez ha de basearse necesariamente nestes recursos non tan “ocultos”

O turismo de saúde e cultural como base do desenrolo sostenible

- A industria hoteleira vencellada ás fontes mineiro-medicinais, o termalismo moderno.
- O patrimonio arqueolóxico, coa creación do Parque Arqueolóxico de Campo Lameiro, cos Centros de interpretación e Documentación da Arte Rupestre.
- O turismo rural, de aventura e o sendeirismo

Balneario de San Xusto: historia

- O coñecemento destas augas vén de moi antigo.
- Ata mediados do século XVIII só existían unhas charcas ó pé do río.
- Logo construíronse unhas pías de pedra sen abrigo ningún que quedaban asolagadas coas enchentes.
- No ano 1.915 o Concello fixo o balneario: un depósito de pedra e unha caseta para quentar a auga.
- No ano 1.934 o balneario deixou de funcionar como tal.
- Con esta auga chegou a facerse un xabón de sales.

Balneario de San Xusto: xeoloxía, caudal e temperatura

- Abrollan nunhas rochas ó pé do Lérez, por dúas nacentes, aínda que houbo unha terceira xa perdida.
- O caudal é moderado.
- Temperatura morna: 22º C

Augas de Fentáns ou Faróns

- Situadas na ribeira do río dos Calvos, afluente do Lérez, nun terreo moi costento.
- Pertencen ó lugar de Fentáns, da parroquia de San Xurxo de Sacos e lindan co lugar de Faróns, aldea de Praderrei en Campo Lameiro.
- Son tres fontes próximas entre si, de pouco caudal.
- Son augas frías, de aspecto lixeiramente branco-leitoso, con olor e sabor fortemente sulfuroso.

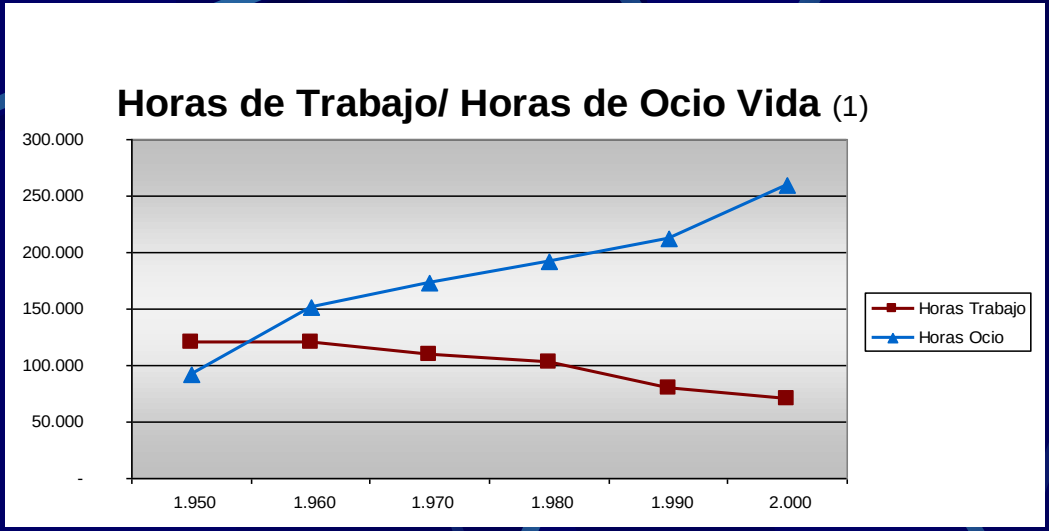
Auga da Cabada

- Situadas en Parada, a carón do río Lérez.
- Son augas sulfuradas e fluoradas.
- Indicadas para pel e aparello dixestivo.

A sociedade do ocio

Entorno socio-cultural (I)

- O progreso científico, tecnolóxico e socio-económico producido no século XX nos países desenvolvidos, xerou a chamada sociedade do benestar e do ocio.
- Como consecuencia desta evolución:
  - A estructura do ocio variou sustancialmente, pasando dunha única vacación de verán a realizarse diversas vacacións curtas ó longo do ano e incluso a dedicar un tempo diario ó ocio. Prodúcese polo tanto un importante efecto de desestacionalización.
  - Búscanse novos obxectivos de ocio diferentes ós tradicionais (hotel, praia, etc.), é dicir, prodúcese un fenómeno de diversificación.

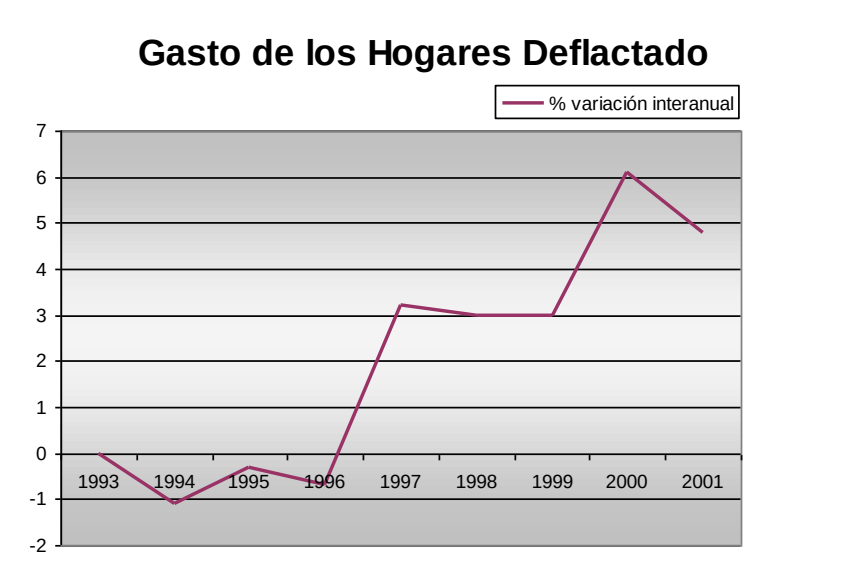
Entorno socio-cultural (II)

- Esta sociedade que resolveu en gran medida as necesidades básicas dos seus cidadáns e convertiu estas necesidades básicas en dereitos, presenta sen embargo, problemas relacionados cos estilos de vida dominantes na mesma. Esto combínase cunha maior preocupación pola prevención da saúde e a imaxe:
  - O ritmo de vida actual conleva a xeralización de problemas de estrés, ansiedade, depresión, etc... É dicir, aparecen novos problemas.
  - A autoimaxe, a apariencia xuvenil, a condición física, convertíronse en factores de especial importancia na sociedade actual. É dicir, aparecen novas necesidades.

  O recente auxe dos balnearios e establecementos semellantes encádrase dentro da importante tendencia de desenvolvemento das actividades relacionadas co ocio, a prevención da saúde e o benestar.

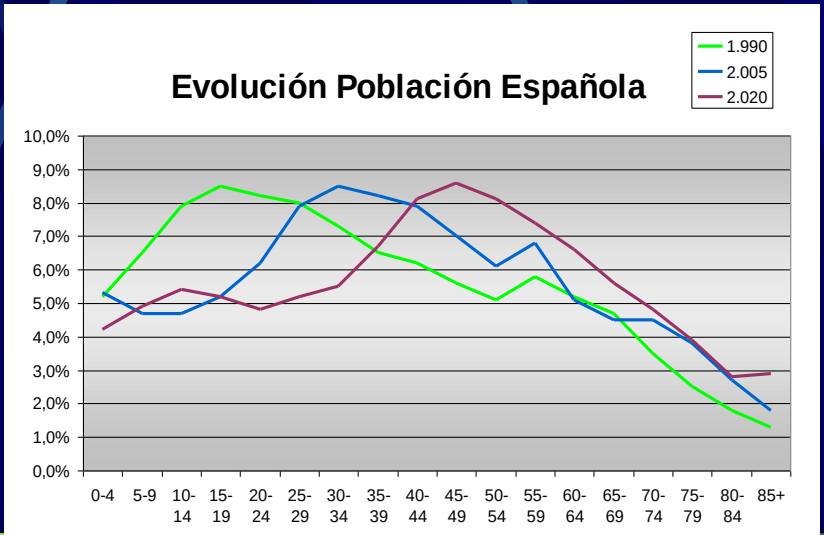
Entorno económico: evolución recente

- Produciuse un cambio na estructura do consumo privado en España De feito, as partidas non destinadas a satisfacer necesidades básicas pasaron de representar o 29% en 1.970 a representar o 48% en 1.995.
- Cada vez máis, un maior porcentaxe da renda disponible se dedica á satisfacción de necesidades non básicas como o ocio e o turismo.

Entorno demográfico

- A estructura da poboación española está experimentando unha rápida evolución.
- Envellecemento da poboación. O tramo máis numeroso da poboación vaise desprazando aceleradamente:
  - Estaba arredor dos 20 anos en 1.990.
  - Situarase arredor dos 35 anos en 2.005.
  - A previsión é que se atope arredor dos 50 anos no ano 2.020.
- Esta tendencia ten unha gran influencia nas opcións de ocio máis demandadas polo público.

A Sociedade do Ocio e Benestar

- Os problemas presentes na civilización actual fan xurdir nos individuos necesidades prioritarias: relaxación, prevención, revitalización, coidado da imaxe...

- A satisfacción destas necesidades debe realizarse, sen embargo, dentro das novas concepcións ocistas.

- Xurde así un novo subsector dentro do ocio:

O OCIO SAUDABLE OU BENESTAR

Turismo de Saúde

- Balnearios
- Centros de Talasoterapia
- Corhoteis
- Resorts
- Spas
- Wellness Centers
- Beauty Farms
- Outros

Competencia

Para describir a competencia, hai que realizar unha primeira segmentación segundo o tipo de auga do que se dispoña.

Balnearios

Según a lexislación vixente para ter esta consideración é preciso dispor de **auga mineiro-medicinal** declarada de utilidade pública, servicio médico e instalacións axeitadas.

Talassos

Empregan para os seus tratamentos **auga de mar**.

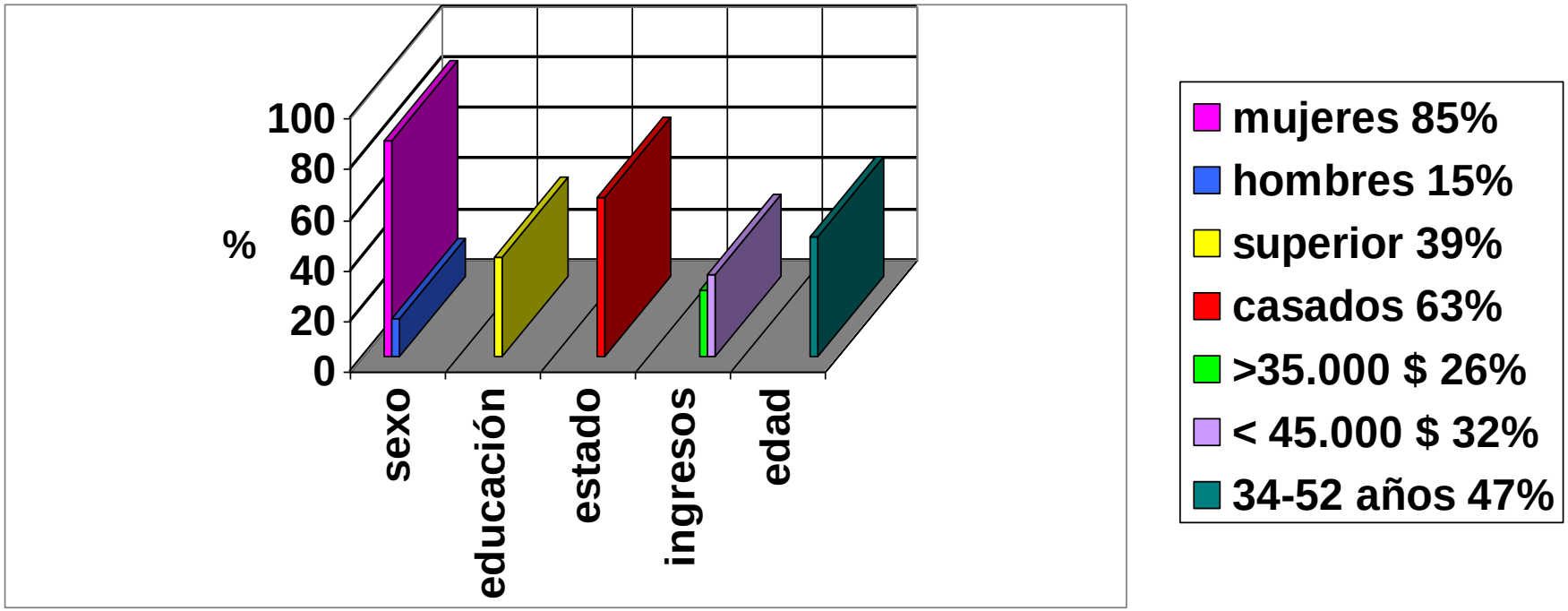
Hidroterapia-Spa

Empregan para os seus tratamentos **auga** corrente ou **do grifo**.

Os Spas urbanos en Estados Unidos: oferta

- En USA hai uns 5.689 establecementos catalogados como Spa.
- En 1.999 realizáronse aproximadamente 90,7 millóns de visitas a Spas.
- O 41% do total do espacio ocupado polos Spas dedícase a tratamentos médicos e o 24% a beleza.
- En 1.999 os ingresos totais dos Spas foron de 5 billóns de dólares. Os principais servicios de ingresos foron: tratamentos, beleza e *retail*.
- Os Spas en USA dan emprego a 151.000 persoas, o 69% contratadas a tempo completo.

O mercado dos Spas urbanos en Estados Unidos: demanda

Os Spas urbanos en Estados Unidos: tendencias

O termalismo en Europa: oferta

- Número de balnearios por país:
  - Alemaña: 330
  - España: 128
  - Italia: 350
  - Francia: 104
  - Portugal: 39
  - Rusia: 4.519

O termalismo en Europa: oferta

- Nº total de visitas a termas: 20 millóns en 1.999.
- Nº total de pernoctacións: 120 millóns con estancia media de 6 días.
- Tarifa media: supera un 20% a dun hotel normal.
- Rendabilidade dos balnearios por país:
  - 1º. Alemaña, Suíza e Finlandia
  - 2º. España e Italia
  - 3º. Portugal e Francia

O termalismo en Europa: presente e futuro

SITUACIÓN ACTUAL

- Declive do producto tradicional
- Pouca innovación e renovación de servicios e infraestructuras
- Non integración do producto: Balnearios-Termas e Hoteles diferenciado
- Dependencia subsidios
- Cliente máis sofisticado: búsqueda da calidade

O FUTURO

- Converxencia da Europa Termal
- Termalismo de Salúde enfocado ó wellness
- Diversificación da oferta balnearia-termal
- Especialización
- Diferenciación: auga mineral natural
- Cultura, natureza e saúde: complementos do wellness

CLAVES DE ÉXITO

- Calidade
- Innovación
- MKT/Mix diferenciado
- Protexer a auga mineral natural
- Asociacionismo termas
- Creación de circuítos de wellness
- Integración de servicios

O Turismo de Saúde en España: oferta balnearia

- A finais de 2.002 contabilizábanse un total de 93 Balnearios legalmente constituidos e en funcionamento.
- As prazas de aloxamento ofertadas ascendían a 12.439.
- O 16,9% da capacidade hoteleira balnearia estaba en galicia, o 14,8% en Cataluña e o 12,6% en Aragón.
- No extremo oposto atopábanse:
  - Asturias cun balneario de 69 prazas hoteleiras.
  - Baleares cun centro de 36 prazas.
  - Canarias cun centro de 36 prazas.
  - Madrid que non dispón de balneario algún.

O turismo de saúde en España: tendencias da oferta

- Categoría balnearios: un 5% está en hoteis de 4 e 5 estrelas, o resto en 3 estrelas e menos.
- Categoría Centros Talasoterapia: 80% en hoteis de 4 e 5 estrelas.
- Categoría Spa ou Centros de Saúde e Beleza: 85% en hoteis de 4 e 5 estrelas.

(Datos do ano 2.000)

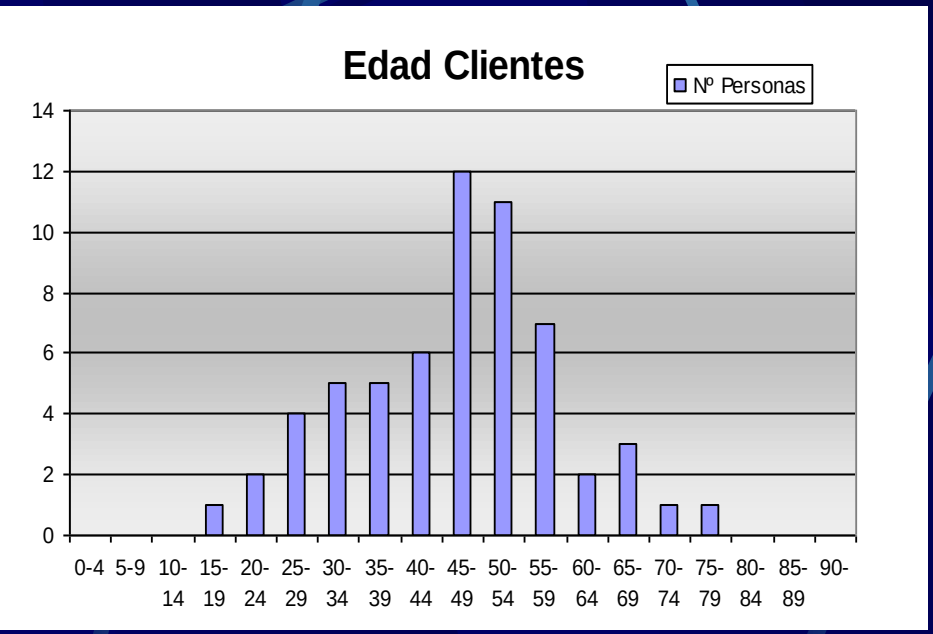
O turismo de saúde en España: demanda

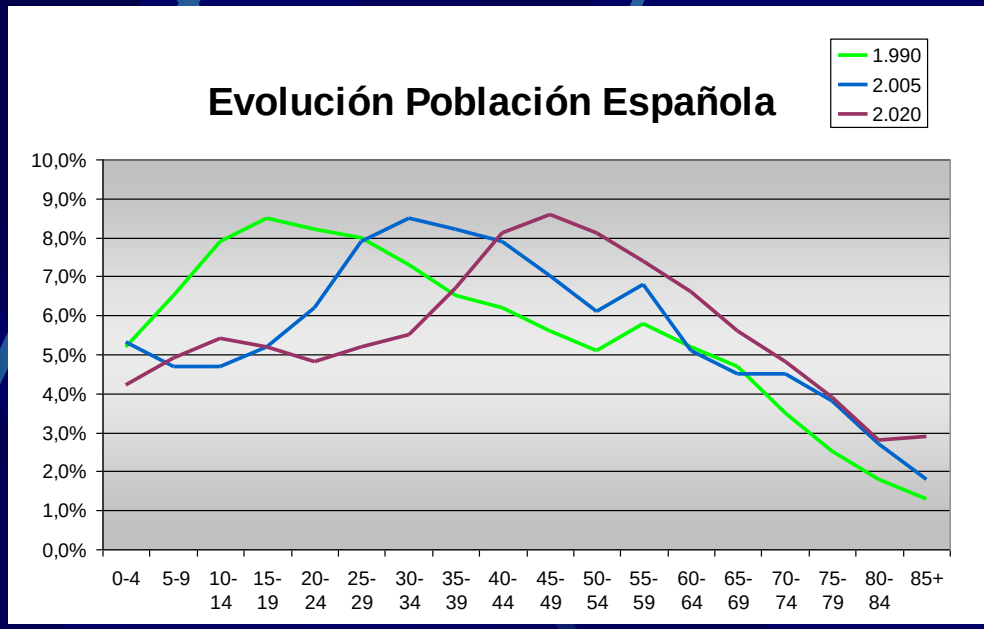
- Existe un importante auxe do termalismo, con modernización e ampliación dos centros convertíndoos en centros "vacacionais de saúde" e aparición do **Turismo de saúde**.
- Motivo de visita ás termas: curativo, preventivo, de relax e disfrute duns días de ocio e tranquilidade.Hai un incremento de clientes mozos e sans que buscan unha forma de ocio diferente.
- As mulleres son o segmento máis numeroso: 63%. Homes: 37%.

O turismo de saúde en España: tendencias competitivas

- Nos vindeiros anos a oferta de turismo de saúde experimentará profundos cambios por mor do crecemento da demanda e a apertura de novos centros.
- Os balnearios tenderán a ofrecer servicios de valor engadido ás augas termais: golf, instalacións deportivas, turismo natural, etc., é o que chamamos **"termoludismo"**.
- O segmento de talasoterapia e saúde e beleza continurá incorporándose á oferta dos complexos turísticos como reclamo para a clientela.
- A medio prazo é previsible que os complexos hoteleiros con categoría superior a tres estrelas incorporen, de modo sistemático, servicios de SPA na súa oferta.

O turismo de saúde en España: Perfil do cliente.

El perfil de edad de nuestros clientes es bastante similar al que se prevé para la población española, lo cual plantea unas buenas perspectivas de cara al futuro de nuestro negocio.

O turismo de saúde:

posicionamento na dobre vertente **ocio/saúde**

• Balnearios • Talasoterapia • Hidroterapia-Spa

Balneario moderno: centro de novo tipo

- Con un compoñente eminentemente lúdico, capaz de xenerar benestar e saúde; polivalente e multifuncional e, en definitiva, capaz de proporcionar calidade de vida mediante a producción de satisfaccións.
- Este Centro, además das instalacións para o emprego da auga nas súas vertentes lúdicas e terapéuticas, posúe instalacións complementarias como clínica, servicios de masaxe, estética, rehabilitación, fitness, etc.

Centros tipo

- ÁREA MÉDICA / REHABILITACIÓN
- ÁREA DE TRATAMENTOS
- ÁREA ESTÉTICA
- ÁREA CLUB TERMAL
- ÁREA CIRCUITO TERMAL
- ÁREA FITNESS
- ÁREA ATÍPICOS
- ÁREA ECOBAR
- ÁREA DEPORTIVA E ANIMACIÓN